

Stockholm den 23 januari 2023

Arbetsmarknadsdepartementet
Dnr A2022/01534
103 33 Stockholm

KLYS yttrande över Ds 2022:28 En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring

Presentation

KLYS utgör en samlad röst för Sveriges yrkesverksamma kulturskapare och företräder genom våra 14 medlemsorganisationer nästan 30.000 kulturskapare över hela landet inom alla kultur- och mediebranscher. De allra flesta är frilansare, d v s de har korta jobb i form av visstids- och projektanställningar eller är soloföretagare, majoriteten som enskilda näringsidkare. Många av dem kombinerar dessutom enskild firma med korta anställningar och är s k kombinatorer.

Inledning

Kultur- och mediearbetsmarknaden är fortfarande särpräglad och utgörs av mycket få fasta anställningar. Enligt Konstnärsnämndens rapport från 2017 är antalet egenföretagare och kombinatorer mycket högre på kulturområdet än på arbetsmarknaden i övrigt och har ökat rejält sen början av 00-talet. Ca 60 procent av kulturskaparna har enligt rapporten eget företag i någon form, de allra flesta med enskild firma (50 procent av kulturskaparna, jämfört med ca 10 procent på arbetsmarknaden i övrigt). Inom vissa konstområden, t ex bild-, foto och form, är andelen mycket högre, där är drygt 80 % egenföretagare. Andelen kombinatorer är enligt rapporten 23 %, alltså nästan en fjärdedel av alla kulturskapare, jämfört med endast 3 % på arbetsmarknaden i övrigt.

Kulturskapare kan sägas vara pionjärer i den s k gig-ekonomin, d v s en allt rörligare arbetsmarknad där de fasta anställningarna kraftigt minskar och där arbetsgivare föredrar att fakturera sina uppdragstagare. Men det finns också en stor grupp kulturskapare t ex bland bild- och formkonstnärer och författare, där det i princip *aldrig* har funnits några anställningar och som alltid varit hänvisade till att driva eget företag, vare sig de vill det eller inte.

KLYS har i många år arbetat för förenklingar och anpassningar av den sociala tryggheten för frilansande kulturskapare, inte minst när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Problemet för egenföretagare att få tillgång till a-kassa blev särskilt uppmärksammat i samband med pandemin, då kulturskapare med enskild näringsverksamhet drabbades särskilt hårt. Dessa hade dessutom inte tillgång till s k korttidsarbete, och det dröjde relativt länge in i pandemin

---

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Fackförbundet Scen & Film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR

innan ett särskilt anpassat krisstöd till enskilda firmor blev sökbart i form av det s k omsättningsstödet.

KLYS välkomnade därför de lättnader när det gäller tillgång till a-kassa för företagare, som regeringen genomförde under 2020 och 2021, och som förlängdes under 2022 och nu också för 2023.

Pandemin har tydliggjort hur utsatta frilansande kulturskapare är i de sociala trygghets-systemen, i synnerhet de enskilda näringsidkarna. Enskilda näringsidkare inom kultur, nöje och fritid samt inom artistisk verksamhet hade ett omsättningstapp på ca 26 % under 2019 och 2020 (enligt SOU 2021:98 Ett förbättrat trygghetssystem för företagare), vilket ligger avsevärt högre än inom andra branscher under pandemin.

KLYS menar att de generella trygghetssystemen måste kunna erbjuda en social trygghet även för frilansande kulturskapare, som är likvärdig med den som erbjuds tillsvidareanställda. Att så inte är fallet idag kom också den konstnärspolitiska utredningen från 2018 fram till. Där föreslås en rad åtgärder på området, som några av dem för närvarande är föremål för utredning (t ex SGI-utredningen dir 2021:07). Även i regeringens konstnärspolitiska skrivelse från våren 2021 finns en tydlig inriktning mot att skapa en mer rättvis social trygghet som fångar in olika typer av frilansare på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund är förslagen i den aktuella promemorian enligt KLYS ett steg i rätt riktning.

Sammanfattning

KLYS **ställer sig positiv** till promemorians förslag om att tillfälliga lättnader i arbetsvillkoret och karensvillkoret ska gälla tills vidare.

KLYS **välkomnar** särskilt förslaget till förlängning av möjligheten att meddela föreskrifter om undantag från lagens begräsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten, den s k femårsregeln. Vi utgår i sammanhanget ifrån att de kompletterande regler som infördes under pandemin om vilka åtgärder som ska kunna vidtas under en vilandeperiod i ett företag utan att företagaren förlorar sin rätt till arbetslöshetsersättning, också kan förlängas.

7. Fortsatt möjlighet till undantag från femårsregeln

Undantaget från femårsregeln som infördes i början av pandemin 2020, som innebär att en företagare ska kunna vilandeförklara sitt företag obegränsat antal gånger, och den komplettering som skedde senare att också medge företagare rätt att vidta vissa begränsade åtgärder i företaget, t ex att behålla och uppdatera webb, under en vilandeperiod utan att

förlora sin rätt till a-kassa, var otroligt värdefulla lättnader för egenföretagande kulturskapare under och efter pandemin. Behoven av lättnader på området är dock fortsatt stora och KLYS bedömer att dessa bör permanentas i någon form, vilket vi på olika sätt framfört till regeringen under de senaste åren, bl a vid ett möte med arbetsmarknadsdepartementet i juni 2021.

Även i utredningen SOU 2021:98 Ett förbättrat trygghetssystem för företagare görs bedömningen att regeringen bör överväga att permanenta de regler som gällt under pandemin avseende vilka åtgärder som får företas i ett företag utan att rätten till a-kassa går förlorad. Det måste fortsatt vara möjligt att utföra vissa marknadsföringsåtgärder under en vilandeperiod.

Det aktuella förslaget möjliggör enligt vår uppfattning en permanentning av lättnaderna, såväl undantaget från femårsregeln, som vilka åtgärder en företagare får vidta under vilandeperioden, och vi **tillstyrker** det därför.

KLYS **delar** utredningens bedömning att det finns starka skäl att ha särskilda regler om företagares arbetslöshet i arbetslöshetsförsäkringen.

Tillgång till arbetsmarknadsutbildningar

KLYS har under pandemin blivit uppmärksam på att företagare som är inskrivna på Arbetsförmedlingen nekats tillgång till myndighetens arbetsmarknadsutbildningar. Vi agerade därför under sommaren 2021 i ett öppet brev till Arbetsförmedlingens generaldirektör med kritik mot detta [Skrivelse-fran-KLYS-om-arbetsmarknadsutbildningar-till-egenforetagare-210617.pdf](#). Även denna problematik lyftes i SOU 2021:98 som konstaterade att tröskeln för tillgång till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar för inskrivna personer med företag bör ses över. KLYS **tillstyrkte** detta i vårt yttrande över den utredningen och vill i sammanhanget **påminna den nya regeringen om att gå vidare med en sådan översyn.**

För KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS